

Aan:
Orde van Architecten – Provinciale Raad van Antwerpen
Voorzitter Mevr. Veronique De Groot
Rucaplein 104
2610 Wilrijk

Betreft: ernstige inbreuken op het zelfstandige optreden van de architect binnen het ontwerp van de Oosterweelverbinding

Brussel, 16 september 2009

Geachte mevrouw de Voorzitter,
Geachte Raadsleden,

Wij achten het hoogst noodzakelijk om de Provinciale Raad op de hoogte te stellen van ernstige inbreuken op het zelfstandige optreden van de architect binnen het ontwerp van de Oosterweelverbinding. De gecompromitteerde positie van de architect binnen het aannemersconsortium THV Noriant schept een bijzonder gevaarlijk precedent dat niet alleen de architecturale kwaliteit van toekomstige publiekprivate bouwprojecten in Vlaanderen in het geding brengt, maar vooral de jarenlange reputatie van België als een vooruitstrevend land op vlak van de bescherming van de rechten van de architect ondermijnt.

Vanuit onze ervaring weten wij dat vele collega's en betrokkenen in onze buurlanden vol afgunst kijken naar de wettelijke bescherming die de architect geniet in België – niet alleen ter bescherming van de titel, maar ook ter vrijwaring van de zelfstandige beroepsuitoefening. En terecht, de autonomie van de architect is immers van primordiaal belang voor de bemiddeling tussen opdrachtgever en aannemer en het garanderen van de architecturale en ruimtelijke kwaliteit tegenover de wetten van het profijt en gemak. Het te allen tijde en onder alle omstandigheden vrijwaren van het zelfstandig opereren van de architect is dan ook een onmisbaar uitgangspunt in het realiseren van een architecturaal en ruimtelijk hoogstaande leefomgeving in Vlaanderen – en dus in het belang van iedereen.

In het licht van onze dagelijkse bezorgdheid en inspanningen in de uitbouw van een autonome Vlaamse architectuurcultuur vragen wij de Orde van Architecten, als de meest relevante en bevoegde instantie op dit gebied, dringend en met aandrang een onderzoek in te stellen naar de garantie op een zelfstandig optreden van de architect binnen het dossier van de Oosterweelverbinding en indien nodig om disciplinair op te treden.

Zoals algemeen bekend werd de oorspronkelijke offerte van THV Noriant opgesteld op basis van het ontwerp van de architecten Laurent Ney en Chris Poulissen met Paul Robbrecht en Marleen Goethals als landschaparchitecten. Het ontwerp werd destijds zowel door de Kwaliteitskamer als door de betrokkenen politici unaniem geprezen voor haar hoogstaande architecturale en ruimtelijke kwaliteit. In de aanvraag voor de stedenbouwkundige vergunning voor de Oosterweelverbinding blijkt echter dat er ingrijpende ontwerpwijzigingen werden doorgevoerd. De belangrijkste hiervan is de wijziging van de vormgeving van de pyloonkoppen dat de architecturale en ruimtelijke kwaliteit teniet doet van de meest cruciale componenten van het oorspronkelijke, gelauwerde ontwerp: de slanke, licht gebogen en naaldvormige pylonen van de tuibrug. In een onderzoek naar de motieven en redenen voor deze opmerkelijke ontwerpwijziging hebben wij contact opgenomen met de architecten Laurent Ney en Chris Poulissen. Uit deze communicatie bleek echter dat het hen binnen de

samenwerking met THV Noriant uitdrukkelijk niet is toegestaan om uitspraken te doen, van welke aard dan ook, over hun bijdrage als ontwerpers aan de Oosterweelverbinding in het algemeen en de vormgeving van de pyloonkoppen in het bijzonder.

Na het raadplegen van het Advies van de Vlaams Bouwmeester (als onderdeel van de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning) blijkt verder dat de betrokken architecten evenmin in de mogelijkheid verkeren om rechtstreeks in overleg te treden met de bouwheer behalve na het doorlopen van een escalatieprocedure binnen het aannemersconsortium. Hoewel de Bouwmeester deze escalatieprocedure formeel verwerpt, wordt het vaststellen van een alternatieve overlegprocedure uitgesteld tot een datum na de stedenbouwkundige aanvraag. Als zodanig biedt het Advies van de Vlaams Bouwmeester geen garantie op het zelfstandige optreden van de architect binnen het ontwerp en de uitvoering van de Oosterweelverbinding door THV Noriant.

Deze verontrustende vaststellingen hebben ons ertoe aangezet om middels een bezwaarschrift de Burgemeester en Schepenen van de stad Antwerpen hiervan op de hoogte te brengen. Wij benadrukken dat noch het bezwaarschrift noch dit schrijven gericht aan de Orde van Architecten zich wil mengen in de huidige discussie omtrent de verkeerskundige, ecologische en stedenbouwkundige aspecten van de Oosterweelverbinding. Als architectuurcritici en theoretici richten onze grieven zich uitsluitend op de zuiver architecturale aspecten van dit bouwwerk en de positie van de architect in het ontwerp- en uitvoeringsproces. In het licht van de wettelijke bescherming van de zelfstandige beroepsuitoefening van de architect kunnen we niet aanvaarden dat binnen het ontwerp van het belangrijkste Vlaamse bouwwerk in decennia de architecten blijkbaar ongestraft buitenspel kunnen worden gezet door de aannemer. Het traditionele machtsevenwicht tussen architect, opdrachtgever en aannemer is hiermee feitelijk verstoord in het voordeel van de laatste.

Wij staan steeds tot beschikking van de Orde van Architecten om nadere uitleg te verschaffen over onze bezwaren.

Met confraternele groet,

Gideon Boie, architecttheoreticus, redactielid Jaarboek Architectuur Vlaanderen (VAi)

Matthias Pauwels, architecttheoreticus, campagneleider De Janssens Werken

BAVO
Louis Bertrandlaan 104/F26
1030 Brussel
www.bavo.biz
info@bavo.biz